

Vergaderjaar 1985–1986

19 260

Het treffen van een inkomensvoorziening voor oudere werkloze werknemers van wie het recht op een uitkering op grond van de Werkloosheidswet is geëindigd (Wet inkomensvoorziening oudere werkloze werknemers)

Nr. 8

EINDVERSLAG

Vastgesteld 13 maart 1986

Na kennis te hebben genomen van de memorie van antwoord en de daarbij gevoegde nota van wijziging zijn in de vaste Commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid¹ nog de onderstaande opmerkingen gemaakt en vragen gesteld.

Onder het voorbehoud dat de regering deze tijdig zal hebben beantwoord acht de commissie de openbare beraadslaging over het wetsvoorstel genoegzaam voorbereid.

1. Algemene opmerkingen

De leden van de fractie van de P.v.d.A. hadden kennis genomen van de opvatting van de regering dat de inkomensverslechtingen van zeer veel oudere werkloze werknemers in de voorgestelde Wet inkomensvoorziening werkloze werknemers (IOW) vergeleken bij hun huidige situatie, geenszins wordt ontkend, maar als een principiële keuze wordt verdedigd. Het rijkelijk beroep op de wetssystematiek in die verdediging heeft naar de mening van deze leden weinig tot niets te maken met een principiële verdediging van de keuze van het kabinet voor een geringere bescherming voor oudere werklozen. Juist deze geringe bescherming was de grond voor de kritische benadering van de aan het woord zijnde leden in het voorlopig verslag. Zij zagen dan ook niet in hoe de regering kan stellen dat zij «in tegenstelling tot de leden van de P.v.d.A.-fractie» de structurele keuze ten aanzien van de oudere werklozen zeer wel verdedigbaar acht. De leden van de P.v.d.A.-fractie meenden dat juist met het oog op hun positie op de arbeidsmarkt een betere bescherming van deze werklozen dan de voorgestelde geboden is. De regering kan haar keuze vanuit de door haar gekozen financiële optiek wel verdedigen, maar niet met een beroep op de arbeidsmarktpositie van de oudere werklozen. Deze leden hadden overigens geen antwoord gekregen op hun vraag of de regering de financiële ruimte nog nader beperkt heeft na het van kracht worden van de interimmaatregel in de Wet werkloosheidsvoorziening (WWV), nu een jaar geleden. Deze leden vroegen zich af of het ontbreken van kwantitatieve gegevens omtrent het aantal oudere werklozen dat ingevolge de partnertoets geen of een verminderde IOW-uitkering zou ontvangen, ook betekent dat met deze effecten geen rekening is gehouden in de financiële raming. Indien daarmee toch is rekening gehouden, zouden zij graag vernemen welk bedrag dan wordt gehanteerd en op grond van welke redenering.

¹ Samenstelling:

Leden: Scholten, Poppe (PvdA), Weijers (CDA), Kraaijeveld-Wouters (CDA), voorzitter, Beckers-de Bruijn (PPR), Spieker (PvdA), Moor (PvdA), De Korte (VVD), Gerritse (CDA), Buurmeijer (PvdA), ondervoorzitter, Toussaint (PvdA), Rempt-Halmmans de Jongh (VVD), Leerling (RPF), Schutte (GPV), Groenman (D'66), Van der Vlies (SGP), Willems (PSP), Brouwer (CPN), Oomen-Ruijten (CDA), Ter Veld (PvdA), Ubels-Veen (EVP), Daes (PvdA), Korthals (VVD), Linschoten (VVD), Paulis (CDA), Nijhuis (VVD), Bosman (CDA).

Plv. leden: Worrell (PvdA), Hermsen (CDA), Van Dam (CDA), Leijnse (PvdA), Alders (PvdA), Van Erp (VVD), Van Muiden (CDA), Van Nieuwenhoven (PvdA), Salomons (PvdA), Hermans (VVD), Nypels (D'66), Wolters (CDA), Wöltgens (PvdA), Knol (PvdA), Kamp (VVD), De Grave (VVD), Evenhuis-van Essen (CDA), Metz (VVD), Van der Linden (CDA).

De leden van de P.v.d.A.-fractie hadden op grond van de memorie van antwoord over de nieuwe Werkloosheidswet (nWW) (19 261 nr. 8 blz. 169) begrepen dat 7000 oudere werklozen hun IOW-uitkering volledig zullen verliezen, wat voor het kabinet een bezuiniging van f 140 mln. oplevert. Hoeveel oudere werklozen door de partnertoets een verminderde uitkering zullen ontvangen is hun echter niet bekend. De leden van de P.v.d.A.-fractie waren niet onder de indruk van de door de regering genoemde wetstechnische bezwaren tegen het onderbrengen van de IOW onder de Algemene bijstandswet (ABW). Zij zagen in het geheel niet dat het verschil tussen vrijlating van een bescheiden vermogen en/of vrijlating van vermogen in de vorm van een eigen huis, tegenover de volledige vermogensvrijlating ineens een fundamentele inbreuk op het uitgangspunt van de ABW zou betekenen. Zij wezen erop dat de regering dit begrip fundamenteel in de ABW niet zo zwaarwegend lijkt te vinden. Zij dachten daarbij aan de voorstellen met betrekking tot de gewenste sanctiepraktijk waarin, naar zij hadden begrepen, ervan uit wordt gegaan dat met individuele omstandigheden geen rekening dient te worden gehouden, terwijl dit toch een fundamenteel gegeven in de ABW is.

Deze leden vroegen voorts wanneer de resultaten van het thans lopende onderzoek naar het effect van de middelentoets bij de overgang van werklozen van WWV en Rijksgroepsregeling werkloze werknemers (Rww) beschikbaar zullen zijn. Zij begrepen dat thans geen zicht bestaat op de omvang van het vrij te stellen vermogen. Deze leden konden de opvatting van de regering niet delen dat er geen substantiële verschillen in de uitvoeringskosten zouden zijn tussen de keuze van de regering voor een IOW los van de ABW, en de mogelijkheid van een aan de IOW materieel gelijke regeling binnen de ABW. Het zal de regering toch duidelijk zijn dat twee bestanden naast elkaar waarbij nog de mogelijkheid van een aanvullend beroep van IOW-gerechtigden op de ABW bestaat, kostbaarder is dan slechts één systeem.

Met betrekking tot de verschillen tussen de IOW en de huidige situatie hadden deze leden nog enkele vragen. De voorgestelde maximumhoogte van de vrijlatingsregeling die in IOW en Rww beide 15% van de normuitkering bedraagt, betekent, naar de mening van deze leden, dat de vrijlating van 30% in de IOW tegenover 25% in de Rww materieel voor de betrokkenen vrijwel geen verschil betekent. Kan de regering deze indruk weerleggen?

Zij zouden ook graag weten wat eigenlijk de reden is dat het beroep tegen een beslissing van gedeputeerde staten in de IOW schorsende werking heeft, terwijl dat in de ABW in het algemeen niet het geval is. Zagen zij het juist dat deze schorsende werking met name voor de IOW-aanvrager die door gedeputeerde staten in het gelijk is gesteld, en tegen welke beslissing het college van burgemeester en wethouders in beroep gaat, een zeer langdurig nadeel betekent? Deze leden zouden graag willen vernemen in welk percentage van de gevallen in de beroeps-gang krachtens de ABW door gedeputeerde staten op grond van artikel 43 tweede lid ABW, de beslissing een schorsende werking heeft genomen en in welk deel van de gevallen dit ten nadele van de mogelijke uitkeringsgerechtigden is geweest.

De leden behorende tot de fractie van het C.D.A. hadden kennis genomen van de memorie van antwoord op het voorlopig verslag. Zij stelden met dank vast dat op het overgrote deel van de door hen gemaakte opmerkingen, soms zelfs zeer uitvoerig, is ingegaan. Ondanks deze beantwoording gevoelden deze leden de behoefte op een aantal punten nader in te gaan.

Deze leden toonden zich reeds in het voorlopig verslag verheugd dat door het indienen van het wetsvoorstel IOW, evenals uit de nWW, bleek dat het kabinet met hen van mening is dat de werkloze werknemer meer bescherming behoeft naarmate hij ouder is. In het verleden bleek deze

zorg onder meer door het opnemen in de WWV van de zogenaamde 57,5-jarigen-regeling en de interimregeling. In de nieuwe wetgeving verdwijnen deze regelingen. Deze leden erkenden dat dit verdedigd kan worden door te wijzen op de invoering van de IOW en de met de leeftijd stijgende rechten in de nWW.

Toch wilden zij het kabinet vragen om de met leeftijd stijgende zorg zeker voor de oudste categorie nog wat meer accent te geven. Zij vroegen het kabinet daarom te overwegen om voor mensen die op een leeftijd van 57,5 jaar of ouder werkloos worden de periode liggende tussen het aflopen van hun uit de nWW voortvloeiende rechten en het bereiken van de leeftijd van 65 jaar te overbruggen door het verlengen van hun vervolg-uitkering. Een eventueel partnerinkomen kan dan zijn volledige effect hebben voor de inkomenspositie van de betreffende leefeenheid. En vanzelfsprekend is er dan geen vermogenstoets.

Het verdwijnen van de interimregeling aanvaardden deze leden zonder vreugde. Enige overwegingen die daarbij een rol speelden wilden zij daarbij niet onvermeld laten. Zij achtten het een goede zaak dat de beschikbare middelen in het nieuwe systeem meer gericht worden op ouderen en op het zoveel mogelijk uit de bijstand houden van werklozen. Deze leden hoopten tevens dat het gunstig effect van de reorganisatie van de collectieve middelen waarvan het voorgelegde wetgevingscomplex deel uitmaakt er toe zal leiden dat het na een leeftijd van 57,5 jaar niet meer aan de slag kunnen komen tot de uitzonderingen zal gaan behoren.

Deze leden wilden ten aanzien van interimregeling nog wel wijzen op hun vraag over een genereuzer overgangsregeling die zij stelden in het voorlopig verslag bij de Invoeringswet (artikel 7).

De leden van de V.V.D.-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van de memorie van antwoord.

Zij verwezen met betrekking tot een eventuele overgangsregeling voor de IOW naar hun bijdrage aan het eindverslag over de nWW.

De leden van de fractie van D'66 waren na lezing van de memorie van antwoord niet gelukkiger geworden met dit wetsvoorstel.

Met de verslechtering van de positie van oudere werklozen ten opzichte van de regeling voor 57½-jarigen en ten opzichte van de bestaande interimregeling hadden zij nog steeds geen vrede. Hun suggestie, in aansluiting op die van de Raad van State, om de duur van de vervolguitkering te verlengen met zo nodig recht op toeslag, en de meerdere lasten van een dergelijke regeling te laten dragen door werknemers en werkgevers, werd in de memorie van antwoord zonder nadere argumentatie ter zijde geschoven. Het kabinet ziet geen aanleiding om over dit specifieke onderdeel van de stelselherziening met de sociale partners opnieuw in overleg te treden. Het voeren van een schriftelijke gedachtenwisseling wordt vrij onvruchtbaar als op deze en door andere fracties gedane suggesties, zonder nadere redengeving negatief wordt beschikt.

2. Een specifieke voorziening voor oudere werkloze werknemers

De antwoorden van de regering op de suggestie om ook oudere zelfstandigen van wie het bedrijf economisch niet verder kan worden voortgezet in de IOW op te nemen, hadden de leden van de P.v.d.A.-fractie absoluut niet overtuigd. Dat onderscheiden bedrijfsregelingen verschillen o.a. in doelstelling werd door deze leden niet ontkend. Zij waren echter van mening dat er voldoende mogelijkheden zijn ontwikkeld om vast te stellen of een bedrijfsbeëindiging al dan niet vrijwillig geschiedt. Zij werden in hun opvatting gesterkt door de mededelingen van de heer Zwarts, lid van de Sociale Verzekeringsraad tijdens het gesprek van 11 februari jl. Inmiddels heeft de Vaste Commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid ook een schrijven bereikt van KNOV, NCOV, KNBTB,

KNLC, NCBTB, gedateerd 24 februari 1986¹, waarvan afschrift is verzonden aan de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, De Graaf. Naar de mening van de aan het woord zijnde leden zitten in dit schrijven voldoende en interessante elementen om het wetsvoorstel IOW zodanig aan te vullen dat ook zelfstandigen een plaats in de wet kunnen krijgen. Deze leden hadden op dit schrijven gaarne een reactie van de regering.

Uit het antwoord op hun vraag of IOW-gerechtigden in aanmerking zullen komen voor een eventuele nieuwe eenmalige uitkering, meenden zij te begrijpen dat alsdan wel rekening gehouden zal worden met eventueel aanwezig vermogen, waarschijnlijk vermogen boven de grens van het krachtens de ABW vrij te laten, zgn. bescheiden, vermogen. Als dit inderdaad de bedoeling is, leek dat deze leden vreemd. De IOW bedoelt toch een behoefte-uitkering te zijn waarbij geen rekening wordt gehouden met aanwezig vermogen. Dan zou, wanneer die minimum behoefte-uitkering in enig jaar onder het bedoelde peil is gedaald, immers de reden voor een eenmalige uitkering, ook geen rekening dienen te worden gehouden met aanwezig vermogen, zo meenden zij. Zij hadden daarover graag nadere opheldering.

De leden behorende tot de fractie van het C.D.A. hielden in hun voorlopig verslag bij dit wetsvoorstel een pleidooi voor het opnemen van oudere ex-zelfstandigen in de IOW, op aan hun situatie aangepaste voorwaarden. Zij namen kennis van de uitvoerige, afwijzende reactie van de zijde van het kabinet op dit punt.

Deze leden wilden niet in detail ingaan op alle voor en tegen aangevoerde argumenten. Zij hielden hun opvatting overeind dat wanneer er aanleiding is (en die is er volgens het kabinet en volgens de C.D.A.-fractie) een specifieke regeling te treffen voor oudere werknemers die geen zinvol werk meer kunnen vinden, er geen reden is niet iets dergelijks te doen voor oudere zelfstandigen die in een vergelijkbare uitzichtloze situatie verkeren. Deze leden waren van mening dat het niet juist is daarvoor te verwijzen naar bestaande regelingen zoals bedrijfsbeëindigingsregelingen. Dat soort regels is in opzet meer structuurverbeterend dan sociaal bedoeld.

Deze leden waren daarom voorstander van het treffen van een sociale maatregel voor oudere zelfstandigen analoog aan de IOW. Zij kwamen tot een gedachte waarin zij hun eigen principiële uitgangspunten poogden te combineren met uitvoerings-technische en wetssystematische bezwaren van het kabinet waarvoor zij gevoelig waren. Zij stelden zich naast de IOW een IOZ (Inkomensvoorziening Oudere Zelfstandigen) voor, ook onder verantwoordelijkheid van de bewindslieden van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. De inhoud van zo'n IOZ zou in grote lijnen de volgende kunnen zijn.

Voor oudere zelfstandigen – vanaf de leeftijd van 55 jaar – wordt een faciliteit geboden om hun bedrijf te beëindigen, indien zij 10 jaar voorafgaande aan de aanvraag feitelijk ondernemer zijn geweest. Het inkomen mag in de afgelopen 3 jaar niet hoger zijn geweest dan 31 000 gulden gemiddeld per jaar. De beëindigende zelfstandige krijgt een uitkering analoog aan IOW met een inkomenstoets voor inkomen uit arbeid en vermogen (ook van de partner). Bij uitwerking zouden volgens deze leden vanzelfsprekend nadere voorwaarden gesteld dienen te worden, zoals reële bedrijfsuitoefening als hoofdberoep.

Naar de mening van deze leden zouden de huidige bedrijfsbeëindigingsregelingen bij invoering van een IOZ opgeheven moeten worden. Een IOZ zou een sociale bodemvoorziening moeten zijn speciaal voor zelfstandigen. Het bestaan van een dergelijke regeling zou, volgens deze leden, specifieke structuurverbeterende maatregelen onder leiding van of gestimuleerd door de meest betrokken ministeries natuurlijk niet belemmeren, veeleer vergemakkelijken. De financiering van een IOZ zou evenals de IOW uit de algemene middelen dienen te geschieden. De financiering van specifieke

¹ Deze brief is op het commissiesecretariaat ter inzage gelegd onder nummer SoZa 86-134.

structuurverbeterende maatregelen zagen deze leden in eerste instantie bij de belanghebbenden, de bedrijfsgenoten. Deze leden ontvingen gaarne een reactie op deze suggestie. Zo mogelijk zou deze reactie ook de kosten dienen te betreffen.

De leden van de V.V.D.-fractie wensten in dit eindverslag nog terug te komen op de problematiek van de zelfstandigen. Deze leden hadden het kabinet gevraagd de mogelijkheden eens op een rij te zetten om in de bestaande bedrijfs-beëindigingsregelingen een aantal verbeteringen aan te brengen vanwege de nieuwe IOW voor werknemers.

In de memorie van antwoord gaat het kabinet slechts in op de vraag wat de nadelige effecten kunnen zijn van een «IOW» voor zelfstandigen. Deze leden meenden dat daarmee in onvoldoende mate antwoord is gegeven op de in verband hiermee gestelde vragen in het voorlopig verslag. Bij dezen herhaalden de leden van de V.V.D.-fractie deze vragen en hoopten in de nota naar aanleiding van het eindverslag op duidelijke beantwoording.

De leden van de fractie van D'66 wilden zich nog beraden over het opnemen van de oudere ex-zelfstandigen in de IOW. Vooralsnog bleven zij hun voorkeur geven aan het integreren van de bedrijfsbeëindigingsregeling in de IOW, en anders tenminste een aanpassing van de bedrijfsbeëindigingsregelingen in die zin dat uitkeringsniveau en -duur daarvan vergelijkbaar zou zijn met de IOW. Het kabinet stelt dat door zo'n oplossing de bedrijfsbeëindigingsregelingen overwegend het karakter zouden krijgen van sociale uitkeringsregelingen, terwijl het structuurverbeterend aspect op de achtergrond zou geraken. Deze leden vroegen zich af of bij de bedrijfsbeëindigingsregelingen dat niet ook nu reeds het geval is.

Als tweede argument noemt het kabinet dat ook voor bedrijfssectoren die thans niet onder de werkingssfeer van de beëindigingsregeling vallen een dergelijke regeling zou moeten gaan gelden. Vraag is volgens de aan het woord zijnde leden, of dat erg is. Het economisch structuurbeleid wordt immers ook nog door andere factoren bepaald naast de bedrijfsbeëindigingshulp?

3. Kring der rechthebbenden

De leden van de P.v.d.A.-fractie waren verwonderd over de zinsnede dat bij gelijktijdige werkloosheid van twee echtgenoten het niet uitmaakt wie de werkloze werknemer is. Dat betekent dat het er voor de echtgenoot, het zal wel weer meestal de vrouw zijn, ook niet toe doet, of hij of zij voorheen een uitkering krachtens de nWW had of niet. Deze leden zouden graag willen weten hoe de regering dit in overeenstemming meent te kunnen brengen met de derde richtlijn van de EG. De regering is immers van mening dat de IOW wel onder de richtlijn valt. Zij stelden nadrukkelijk de vraag of de regering bereid is dit wetsvoorstel aan de Europese Commissie voor te leggen, met de vraag of het in overeenstemming is met de derde richtlijn. Zij wilden ook graag weten of inderdaad krachtens artikel 5 tweede lid van de IOW de echtgenoot, die ook de werkloze werknemer had kunnen zijn, maar van wie dat volgens de regering niet terzake doet, geen recht op uitkering heeft indien in de situatie van de werkloze werknemer zich een omstandigheid voordoet als omschreven in het eerste lid van artikel 5. Zij zouden dat zeer onjuist achten en beschouwen als het tegendeel van gelijke uitkeringsrechten. Deze leden merkten overigens op dat op bladzijde 16 van de memorie van antwoord door de regering wordt gesteld dat het in de IOW wel mogelijk is dat beide partners tevens werkloze werknemers zijn. Zij vroegen zich af wat zij daar nu wel van moesten denken.

De leden van de fractie van D'66 vonden het niet logisch dat het kabinet niet overweegt een zelfstandig uitkeringsrecht toe te kennen aan beide partners op 50/50 basis, als de IOW belangrijke overeenkomsten vertoont met de ABW, en van zowel de ABW als de IOW, indien met dat wenst, aan ieder de helft kan worden betaald.

Evenals in hun bijdrage aan het eindverslag op het wetsvoorstel betreffende de gelijke behandeling van mannen en vrouwen in de ABW, wilden zij pleiten voor een 50/50 uitbetaling, tenzij men om een opgesplitste uitbetaling verzoekt. Dit zou een stap in de richting van de principiële zelfstandigheid van mannen en vrouwen zijn, hoewel het uitkeringsniveau wat deze leden betreft ook hoger dan 50% zou mogen zijn.

4. De uitkering

4.1. Het recht op uitkering

Dat de verschillen in de hantering van het begrip duurzaamheid te verklaren zijn, betekent naar de mening van de leden van de P.v.d.A.-fractie niet dat zij ook gerechtvaardigd zijn. Dit is naar hun mening zeker niet het geval waar het begrip duurzaamheid in sociale regelingen terzake van een zelfde gegeven, nl. samenwoning, verschillend wordt gehanteerd. Zij vroegen of zij inderdaad goed begrepen hadden dat de regering dit volstrekt niet bezwaarlijk acht.

4.2. Het niveau van de uitkering

De leden van de P.v.d.A.-fractie zouden graag willen vernemen welke termijn tussen de invoeringsdatum van de stelselherziening en het tijdstip waarop een wetsvoorstel inzake premieheffing tot wet verheven wordt, door de regering minimaal en maximaal verantwoord wordt geacht. Is het wel de bedoeling, zo vroegen zij, dat bedoeld wetsvoorstel aan de Kamer wordt aangeboden voordat de eindstemming over de stelselwijziging plaatsvindt?

4.3. De inkomenstoets

De leden van de C.D.A.-fractie maakten in hun bijdrage aan het voorlopig verslag enige opmerkingen over de vrijlatingsregeling voor bijverdiensten in de IOW en het onlogische van het ook in de IOW uit een oogpunt van prikkel beperken van de duur van de vrijlating. In de memorie van antwoord van de Toeslagenwet, waarnaar is verwezen, konden zij geen reactie op hun opmerking vinden. Zij zagen alsnog een reactie tegemoet. Wat zijn de kosten van een in de tijd niet beperkte vrijlating?

5. Voorwaarden en sancties

De leden van de P.v.d.A.-fractie herhaalden hun vraag met betrekking tot het aantal gevallen van boven-50-jarigen waarin een bepaalde scholing of opleiding noodzakelijk wordt geacht voor de (her)inschakeling in het arbeidsproces door het GAB. Zij hadden daarop geen antwoord ontvangen. Zij bleven het verschil in rechten om te studeren met behoud van uitkering ten ongunste van de jongere werkloze werknemers afwijzen.

Deze leden waren verwonderd dat er ineens sprake is van «het wetsvoorstel onbeloonde arbeid». Deze leden kenden zo'n wetsvoorstel niet.

Zij hadden zich reeds eerder ontstemd getoond over het door de regering vooruitlopen op de stand van de parlementaire behandeling.

De leden van de fractie van D'66 bleven het zeer vreemd vinden dat ook voor partners boven 50 jaar de beschikbaarstelling voor arbeid geëist kan worden. Het verschil met de Toeslagenwet, waarbij veel behoedzamer geopereerd wordt, aangezien het dan om de na 1990 18 jaar wordende generatie gaat, is toch evident. In de memorie van antwoord benadrukt

het kabinet nog eens het verschil met de Toeslagenwet. In de Toeslagenwet, waar het gaat om de toeslag op de individuele werkloosheidsuitkering van een der partners, ligt het verbinden van voorwaarden aan de partners van de toeslaggerechtigde niet voor de hand, zegt het kabinet. Overigens wordt dit, in de Toeslagenwet, voor na 1990 wel voorgesteld voor de nieuwe generatie.

Cruciaal is naar hun mening de opvatting van het kabinet dat in de huidige omstandigheden het opleggen van verplichtingen tot beschikbaarstelling voor de arbeid nog niet gerechtvaardigd wordt geacht voor allen, arbeidsverleden of niet. Anders dan het kabinet, waren deze leden van mening dat de in de IOW opgenomen bepaling hiermee wel degelijk in strijd is. De leden hier aan het woord bleven derhalve van mening dat de beschikbaarheidseis in de IOW pas in het jaar 2022 aan de orde zou kunnen zijn. Overigens hadden zij graag alsnog antwoord op de door hen in het voorlopig verslag opgeworpen vraag om hoeveel vrouwen van echtgenoten of partners boven de 50 jaar met een recent en bestendig arbeidsverleden het zou kunnen gaan. Ook toen hadden zij opgemerkt dat het ook om vrouwen zou kunnen gaan die na het uit huis gaan van de kinderen, een klein baantje buitenshuis hebben genomen, en nu tot hun schrik ontdekken dat ze dat tot hun 65ste moeten blijven vervullen. Een reactie daarop zou het kabinet niet misstaan hebben. Overigens was het deze leden nog steeds niet duidelijk wat nu precies een recent arbeidsverleden is.

De redenering dat beschikbaarstelling voor de deeltijd functie niet aanvaardbaar zou zijn als men voordien in voltijd werkte, staat haaks op het stimuleren van deeltijdwerk. Juist voor oudere werklozen kan dat meer in de rede liggen.

De aan het woord zijnde leden vroegen zich af of de conclusie juist is dat de oudere werkloze en zijn partner wel met de IOW-uitkering een opleiding in het hoger beroeps- of wetenschappelijk dagonderwijs kan volgen, dit in tegenstelling tot Rww-uitkeringsgerechtigden. Hun pleidooi om de mogelijkheden voor Rww- en ABW-gerechtigden ook tot het hoger beroeps- en wetenschappelijk onderwijs te verruimen, zou nog meer gewicht krijgen, als deze groep echt een uitzonderingsgroep zou zijn in vergelijking met IOW-gerechtigden. Helaas moeten zij keer op keer een onwillige houding van het kabinet op dit punt constateren.

6. De uitvoering van de regeling

De leden van de P.v.d.A.-fractie hadden begrepen dat in verband met de problematiek van de vrijlating van eigen vermogen in de vorm van het zelf bewoonde eigen huis van IOW-gerechtigden met aanvullende bijstand een wijziging van het Bijstandsbesluit landelijke normering te verwachten is. Zij vroegen of het de bedoeling is dat de voorgestelde wijziging van het Bijstandsbesluit landelijke normering de Kamer zal bereiken voor de mondelinge beraadslaging over de IOW een aanvang neemt. Deze leden zouden dat op prijs stellen.

In de huidige situatie is het immers zo, dat de categorie 50-plussers in de WWV door deze regeling sterk wordt benadeeld ten opzichte van de bijstandsccliënten. Deze laatsten kennen immers wel verruimde vrijlatingsbepalingen, op basis van het nieuwe artikel 8a van het Bijstandsbesluit landelijke normering. De 50-plus regeling is juist ingevoerd om oudere WWV-ers, die de maximumtermijn op of na het 50ste levensjaar bereiken buiten de ABW te houden, en dus buiten de vermogenstoets. Ook voor de IOW suggereert het kabinet dat betrokkenen buiten de vermogenstoets zouden blijven. De leden van de P.v.d.A.-fractie namen aan, dat daar de Invoeringswet, het Bijstandsbesluit landelijke normering, en het Bijstandsbesluit landelijke draagkracht toch al gewijzigd worden, dit geen probleem zou vormen.

De leden hier aan het woord betreurden het dat de brief waarin nadere gegevens verstrekt zullen worden over de te verwachten werklust alsmede de compensatieproblematiek voor de gemeenten, voortvloeiende

uit de stelselherziening, nog niet is ontvangen. Indiening van de nota naar aanleiding van het eindverslag zonder publikatie van bedoelde brief en het verstrekken van de gevraagde inlichtingen, zouden zij onaanvaardbaar achten, gezien het belang hiervan, en van overleg met o.a. de VNG hierover, voor de schriftelijke behandeling.

7. De financiering

De leden van de P.v.d.A.-fractie ontvingen graag alsnog een reactie op de stellingname dat in de uitvoeringspraktijk van de gemeenten de IOW-gerechtigden niet zoals de regering stelt, uit het ABW-bestand overkomen, maar uit het WWV-bestand. In dit licht gezien is het volstrekt niet logisch dat de gemeenten 10% van de kosten zouden moeten dragen, in plaats van 0% van de uitkeringskosten en slechts een gering deel van de uitvoeringskosten. Ook in dit kader wachtten zij met spanning op de eerder genoemde brief van de regering.

8. Artikelen

Artikel 4, tweede lid

De leden van de P.v.d.A.-fractie waren niet onder de indruk van de verdediging van de regering van de opvatting dat de werkloze werknemer en de echtgenoot gelijkkelijk recht op uitkering hebben. Een uitkering voor hen te zamen is geheel iets anders dan een recht voor ieder. Artikel 5, vierde lid van wetsvoorstel 19 259 zegt: de gezinsbijstand komt de echtelieden gelijkkelijk toe. Daar gaat het inderdaad om de uitbetaling nadat het bijstandsrecht is vastgesteld en is het woord recht terecht niet gebruikt. Zij bleven van mening dat de tekst van artikel 4 tweede lid van wetsvoorstel 19 260 dient te worden gewijzigd, bij voorbeeld in de vorm van artikel 1a van wetsvoorstel 19 259.

Artikel 18

Het viel de leden van de P.v.d.A.-fractie op dat in dit artikel de termen bewijslast (waarvan het aanvaardbaar is dat die op de uitkeringsgerechtigden drukt) en aannemelijk maken naast elkaar worden gebruikt. Het leek deze leden dat met aannemelijk maken het niet te hoeven leveren van een vaststaand bewijs gelijkgesteld kan worden. Deze leden zouden graag zien dat met de, in het belang van de rechtszekerheid, vereiste precisie wordt meegedeeld wat er bedoeld is. Gaarne zagen zij ook enige voorbeelden van aannemelijk maken.

Artikel 41

Dat het Kroonberoep niet voor het eerst in de IOW zijn intrede doet inzake bestuursgeschillen was de leden van de P.v.d.A.-fractie bekend. Het gaat erom dat na de veroordeling door het Europese Hof van Justitie van het Kroonberoep als niet voldoende aan de eisen van onpartijdigheid en onafhankelijkheid dit Kroonberoep in een nieuwe wet opnieuw wordt opgenomen. Deze leden wilden ook wel graag weten of de regering inmiddels heeft kunnen vaststellen of het Kroonberoep inzake bestuursgeschillen al dan niet valt onder de uitspraak van het Europese Hof. Bovendien vroegen zij hoe lang de regering denkt te kunnen doorgaan met het opnemen van het Kroonberoep in nieuwe wetgeving. Zij wezen er nogmaals op dat dit iets geheel anders is dan het aanpassen van reeds bestaande wetsartikelen aan de uitspraak van het Europese Hof. Dat dit laatste enige tijd vergt konden deze leden wel inzien.

De voorzitter van de commissie,
Kraaijeveld-Wouters

De griffier voor dit verslag,
Hordijk